

ZOMBOR és VIDEKE

POLITIKAI LAP.

Hirdetéseknek két hasáboz
többzöri beiktatásnál meg-
Nyitár sora 30

petit-sora 16 fill.,
első engedmény.
fillér.

Felolós szerkesztő:

Laptulajdonos:

Dr. DONOSZLOVITS VILMOS. OBLÁT KÁROLY.

Egész évre 12 kor., félévre 6 kor.
negyedévre 3 kor.
Megjelenik vasárnap és esütörtökön.

A magyar nyelv apostola.

(B.) Édes dalként zeng fülünkbe a mi magyar nyelvünk. Rövid és erős velős és oly kifejező, mint semilyen más nyelv. Magyas móda daczára fülbe-mászóan hangzatos. Ha az ellenség lehurrogatja, csufolván ázsiai nyelvnek, mi annál inkább szeretjük ezt a dédigetelt kincsünket, kesergésünk méla fuvoláját, vágyainknak hangos szószólóját.

Nemzeti ömérzetünk ujjaébredése előtt a magyar nyelv még nem vala méltó jogában. Németül és latinul beszélték az intelligensebbek, sőt francziául is, hagyván a magyar szót a parasztnak. Szalamyelveknek alkalmasnak nem találták, csak ékes, czífra káromkodásra vélték elég jónak s valamelyik fertálymágnás haragjának amugy leten igazában akart szabad folyást engedni, őseink nyelvén mondta el a mondókáját. II. József császár volt különösen az, a ki a magyar nyelv ellen, fájdalom, nem eredménytelenül szállt sikra, ráerősztakolván az országra a gszamtmonarchie nyelvét.

Még ennek a hatása alatt állott Magyarország, amikor megjelent egy ifju leve. Daczára, hogy Bécsben a magyar gárdában szolgált, Kisfaludy Sándor nem felelte el édes anyja szép nyelvét. »Kesergő szercelem«, ez volt a czime első munkájának, melylyel egy

csapásra meghódította a magyar közönséget. A mű hatása szinte leirhatatlan. A magyar művelő világ egyszerre arra a tudatra ébredt, hogy temérdek búbajosság rejlik a drága magyar nyelvben. Kisfaludy Sándor tárta föl előtte ezt az ismeretlen kincset, mely addig figyelembe se vett. Sok szép mű követte az első, fényesen bevált kísérletet; legszébb műve azonban »Himfy dalai.«

Kisfaludy Sándor adta meg az első impulzust anyanyelvünk gondos ápolására. Utána sok jeles költők haladt az ösvényen, melyet mutatott. Utóbb munkájáért a hatás utókor most szobrot állított emlékezetének. Az emléket e hététen állították föl a Nemzeti Múzeum kertjében és nagyszámu díszes közönség jelentéében avatták föl.

Házánk nagyjai közül a legnagyobb egyikének róttuk e ezzel a kegyelet adóját. Gondolkodásában nemes, kifejezés modorában politikus, hazaszereletében nagy fiát tisztelte meg a nemzet ezzel az ünneppéggel. A gyorsan fejlődő, lazas idegességel robotoló utódok hadd emlékezzenek azokra a nagy-lelkű férfiakra, kik megvetették alapját ma már megszokotta vált intézményeinknek. Hadd emlékezzünk régiékről régiékeknek dicső tetteiről.

Kisfaludy Sándor teteme im félszázadnál tovább porladozik hideg — rideg földben, de az utókor hálásan gondol vissza érdemeire és becsben

tartja emlékezetét. Ma, a mikor komor fellegek tornyosulnak fölötünk, szinte időszerű azokra a példákra tekinteni, melyek alkalmasak hazafiságunket edzeni s a mi édes anyanyelvünk szeretetét fokozni. Az igaz hazafi szereti nemzetének nyelvét és szereti azokat, kik apostolai valának, köztük az elsők egyikét: Kisfaludy Sándort, a ki elárvult, elhagyott nyelvünknek ismét viszaszerelte ősi jogait.

A lant rég kihullott kezélől, de a mi édes dalt rajt zengedeztet, megmaradt az nekünk, hogy fölbátorítson, lelkesítsen, valahányszor küellen tör lelemünk ellen. Ezt a lelkesedést nem lesz képes senksem lelohasztani bennünk, a nyelvünkert való rajongást immár senki ki nem irthatja belötünk.

A most fölállított szobor is tanúságot tesz arról, hogy felkünkben élénk a szeretet minden iránt, a mi magyar: a magyar haza költője iránt ép ugy, mint ama nyelv iránt, melyen eldalolta örömünket, elkeseregte búbánatunkat.

* Függetlenségi párt alakulása Zomborban. Mint már előző számunkban jelentettük, a függetlenségi párt f. hó 24-én alakulását tartotta Zomborban a Káelbly-téle vendéglőben. A párt néhány hónap előtt szervezkedett városrészenként, melyben a párt zömét az iparos osztály képezi. A belvárosban élők dr. Jovanovits József ügyvéd, jegyző Schick Rezső, Felsővárosban Ugyr Mihály, j. Lévai Nándor és Hermann József. Szelenose

A „ZOMBOR és VIDEKE“ TARCZAJA

A regény vége.

Irta: Márkus Alajos.

A végtárgyalási terem levegője fűledt melegé vált.

A vádlott feltűnő szép barnahaju, fekete szemű asszony. Az elnök kérdésére rövid, határozott mondatokban felelt. Egyetlen ingadozó szót nem ejt, pedig bűnnel vádolja önmagát és nem hiszi el neki senki.

A hallgatóság feszülten figyel. A közvádló idegesen tépdesi a papírjait, csak a védő ül egykedvűen a helyén, mintha a kezében volna a rejtély kulcsa.

Az elnök ismételtén maga elé czitálja a szép vádlottat.

— Hallotta a tanuk vallomását. Mindannyi lehetne mondja, hogy Kemény Péter is hozzá férhetett a pénzeslevelekhez.

— Azt én nem egedtem meg neki!

— De gyakran járt az ön hivatalában?

— Elég gyakran.

— Volt ott dolga?

— Néha hivatalosan is, de többször csak látogatóba jött.

— Nem lehetséges, hogy ilyenkor kezebe került az eltűnt pénzes levél?

— Nem, azt én őriztem a fiókomban.

— A tanuk azt mondják, hogy ön szerényen élt, megelégedett volt s a fizetéséből meg is takarított. Miért sikkasztott hát?

— Elragadtott a meggazdagodás vágya. Az a czég nem érzi meg ezt a csekély összeget, én pedig menekültem volna vele.

— Szerette őt?

— Szerettem...

— Talán még most is?

A szép asszony daczosan vetette hátra a fejét.

— Még most is!

— Nem értem a szerelem logikáját. Én csak bíró vagyok ugyan, de itt azt mondják Kemény Péterrel, hogy egy más nővel szökött meg — az ön által sikkasztott pénzen.

— Nem igaz!

— Ez a szerelem bizalma. A bíró csak bizonyítékokra építhet s ez esetben a tanuvallomásoknak kell hitelt adni.

— A szív nem dobog paragrafusok szerint.

— Ön filozofál, mi is azt tesszük, de előttünk rokon- és ellenszenv nem játszik szerepet. Ez a história világos. A postán,

ahol ön hivatalnoknő, sikkasztottak. Eltűnt egy hétézer forintos levél. A hivatalában látták az nap Kemény Pétert, de ezután Kemény eltűnt, ön pedig itt maradt. Ön két hétig tagadta a tettet s akkor aztán maga is menekülni akart Kemény Péter után, akinek ön adta át a pénzt. És mért nem menekülhetett? Mert észrevette, hogy titkos randőrök figyelik minden léptét. Ez a gondolatmenet jól van kieszelve, de mit ér vele?

— Nincs semmi mellékezőlöm. Bűnös vagyok, vezekelni akarok.

— A bűnösség kérdésében a mienk a döntő szó.

— A cselekedetet nem lehet megváltoztatni. Bár lehetne még.

— No lássa! Ha ön bűnösnek vallja magát, nem gondolja, hogy Kemény Péterrel nem szép dolog, hogy önt áldozatul engedni át a törvénynek, holott ő is bűnös.

— Az én bűnömben ő csak részes.

Tudta, hogy miféle pénzt adott át neki?

— Tudnia kellett.

— Nem gyávaság-e hát, hogy eltűnt az ön pénze, míg ön itt marad?

— Ezt a gyávaságot én már megbocsátottam neki.

e. Diener János, j. Mayer Nándor. Bánát e. Henneberg Sándor, j. Makra György és Czettl I. Cservenka e. Méri Ignác, j. Markovits György. Ezen bizottságok pénztárnoka Steiner Lajos. Az értekezlet a párt elnökül Budai Gerő-t választotta meg, ki azt nyomon el is fogadta azzal, hogy a már megalakult és városrészenként szervezett tisztikar és bizottság megmarad és működését tovább folytatja. Alelnökké Méri Ignác téglagyáros; jegyzökké pedig: Czettl I. takarékpénztári tisztviselő, Karacsony Gyula trszéki aljegyző és Szlávay Ferenc városi levéltárnok lettek megválasztva.

* **A titeli mandátum.** Dr. Jovanovics István titeli mandátumát a kisebbségben maradt Mirosvayevics párt petíciójával támadta meg, melyre a Curia a vizsgálatot elrendelte. A vizsgálat, mely november hó 10-ére lett kitűzve megidőztettek kihallgatás végett Vojnich István vm. főjegyző és dr. Thurszky Pál járás orvos, volt választási elnökök.

Országos magyar szövetség.

Kassán a napokban igen nagyjelentőségű és figyelemreméltó testület alakult meg „Országos magyar szövetség” címen. Ez a szövetség a legbecesebb és a legnemesebb feladatot tűzte ki céljául: a magyarság között erős kapcsolatot, megingathatlan együvértartást létesíteni. Az erők hadd fonódjanak szorosan, eltipphetlenül össze, mert csak úgy őrizhetjük meg nemzeti létünket, magyar jellegünket, ha az ország minden vidékén és tájékán legkivált a végvidéken, a nemzetiség lakta területeken élő magyarok fogódzanak össze, oly hatalmas sáncot, oly szilárdan álló bástyát alkotva, melyet semmi idegen befolyás, semmi agyarkodás és armány meg nem dönthet.

Az új szövetség ozolja tehát a legeszményibb, alapja nem önzés, semmiféle önis érdek nem vezeti a kezdeményezőket és vezetőket, hanem nagy, átható hazafias érzés, a nemzeti és fajszereget, a magyar nemzet jövőendő sorsáról való gondoskodás. Mert hiába, ha nem járunk együtt, ha széjjel húzódnak, ha nem érünk, gondolkodunk egy irányban, akkor veszélyeztetve lehet géniuszunk, szabadságunk; — fejlődésünk, haladásunk útján mindenütt szűrő tövisekkel, zajló örvényekkel kell találkozunk.

A magyar társadalomnak együtt kell munkálkodnia, együtt éreznie és együttesen cselekednie, hogy a magyarság nagy érdekei megóvva legyenek. Csak példával

kell elűljárni, csak lelkes és hazafias érzéstől áthatott vezető embereknek kell lenniök, és a magyar társadalom nem fog idegenkedni, nem fog közönyössel viselkedni a szép és nemes mozgalmával szemben, nem tartja majd távol magát a szövetségtől, annál kevésbé, mert saját ügyéről, nagy nemzeti érdekeiről van szó.

A magyar társadalom meg fogja érteni a mozgalom élén állók intencióját és közre fog működni, hogy a magyarlakta vidékek is hozzájárul esatikoazzanak, a nemzetiségi vidékeken pedig fokozatosan fejlődjék minden, a mi nyelvben, érzésben, gondolkodásban magyar jellegűnek lenni jogosult.

Alkalmasabb időben nem is alakulhatott meg a szövetség. Most a mikor mindenünnen vesz fenyegeti a magyart, a mikor nyomasztó kétség, bizalmatlanság és bizonytalanság gyökerezett meg kedélyünkben, nem tudva, alig sejtve, mit rejt magában a jövő méhe, a mikor szünetelni kénytelen a mozgató gépezet: kétszerte jobban érezzük szükségét az ily, a nemzetierőket összevonó, egybekapcsoló és együtt tartó szövetségnek.

A kurucz vezér II. Rákóczi Ferenc városában gyűlte össze a szövetség megalakítóit; a tradíciókból, a dicső eseményekben gazdag multból ihletet, hazafias lelkesedést meríteni; meglobogtatták a foszlányos lobogót megharsogtatták az időserű tároगत, így szólítva föl az egész magyarságot a nemzeti kultusz művelésére.

És a nemzet hívószózatra az Országos magyar szövetség lobogója alá fog sorakozni, szem előtt fogja tartani nagy érdekeit, együtt fog dolgozni, tenni és cselekedni, hogy faji jellegünk csorbítatlanul megmaradjon.

Az együttes vállvetett munka ezélja az lesz első sorban, hogy a nemzetiséglakta helyeken kudarcot valljanak az állam bomlasztó törekvések, meghiusuljanak a hazafiatlan szándékok és diadalmaskodjék a magyar nemzeti szellem, melynek elvitathatatlan joga, hogy ezen a darab földön, ezen a mi területünkön tért hódítsa és fel nem tartóztatva diadalmasan haladjon.

Kell, hogy érdekeinket öntudatosan védjük, mert ha egykedvű ridegséggel csöndes szemléllői maradunk a nemzetiségünk jogai ellen irányuló alattomos és nyílt törekvéseknek, ádáz tusáknak, úgy eltemetve önérzetünket, magyarságunkat, saját sirunkat ásnók alá.

Üdvözöljük az új szövetséget, mint a

— Mert ön nagyon szeretheti azt az embert . . .

— Azon már túl vagyunk,

— S ha nem volnánk túl? Mit tenne ön, ha Kemény Péter megjelenne a bíróság előtt?

— Még jobban szeretném, mint eddig, mert akkor megérdemelné.

— Az ősz elnök fejtét csóválja, összeszűg a bírakkal, majd becsengeti a teremzsóglát.

— Szilágyi! Vezesse be Kemény Pétert. A vádlott asszony felugrik a helyéről, majd visszarog a kemény padra. A védő föléje hajlik s valamit súg neki.

— Ne hallgassák ki! — kiáltja az asszony az elnök felé.

— Csendet kérek . . .

— Mindeme kérem, elnök úr . . .

Kemény Péter elegáns alakja megjelenik az ajtóban és szemlesütve tesz néhány lépést az elnök felé . . .

— Ön táviratilag jelezte érkezését. Hol tudta meg, hogy ma van a tárgyalás?

— A lapokban olvastam a vádat s eljöttem, hogy a törvény előtt meghajtsam a fejemet.

— Mit tud ön a sikkasztásról?

— Mindent. Szerettem egy asszonyt, engem pedig egy másik asszony szeretett, a ki itt ül a vádlottak padján. Az az assz-

zony, akit én szerettem, megcsalt éppen akkor, mikor én rítul visszaélt annak az asszonynak a bizalmával, a ki engem szeretett és látva, hogy még most is szeret, mert különben nem űne itt e padon.

A barna asszony csendesen zokogni kezdett . . .

— Térjünk a dologra!

— Egyszerű az egész. En mint pót-tatiszt bejártam a hivatalba. A hétezer forintos levelet a fiókból kivettem s menekültem. Sikerült is eljutnom Romániába, ahol napról napra olvastam lapjainkban az asszony martírúmat. Eleinte gyáva voltam az áldozatra, de hál' Istennek, legyőztem a gyávaságot. Itt vagyok! Itéljenek el.

— Királyi ügyész úr?!

— Kérem az új helyzetre való tekintettel a tárgyalás elhalasztását, Kemény Pétert azonnal vizsgálóbíró elé kell állítani.

— Védő úr, kíván valamit előterjeszteni?

— Kérem védenem szabadlára helyezését addig is, míg ártatlansága a napnál fényesebben ki nem derül.

— A törvényszék a védő előterjesztésének helyt adva, a vádlottat szabadlára helyezel.

magyarságról harcolóknak lelkes csoportját, üdvözöljük, mint a szép és nemes eszme buzgó ápolóját és kívánjuk, hogy seregesen akadjanak hívei.

Városi ügyek.

□ **Hirdetmény.** Zombor szab. kir. város tanácsa részéről ennel közhírré tétetik, hogy a zombori m. kir. pénzügyigazgatóság által megállapított 1903. évi hadmentességi díj kivetési lajstrom az 1883. évi t. cz. 18. §-a értelmében 8 napot át vagyis 1903. évi szeptember hó 27-étől kezdve 1903. évi október hó 4-éig bezárólag, a városi adóügyi osztálynál közszemlére kitétik azon figyelemzettel, hogy a hadmentességi díj kivetés ellen: a) azon hadmentességi díjkötelesek, kik a kivetési lajstromban tárgyalat haddijjal már a mult évben megróva voltak, a lajstrom közzétételét követő 15 nap alatt. b) azon hadmentességi díjkötelesek pedig kik a kivetési lajstromban megállapított haddijjal ez évben első ízben róvattak meg, hadmentességi díjuknak a hadügykönyvesekbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt a városi közigazgatásbizottsághoz fellebbezhetnek. A fellebbezések a m. kir. pénzügyigazgatóságnál nyújthatók be, amely azokat a kivetési iratokkal el látva, a közigazgatási bizottságnak bemutatni köteles.

Zomborban, 1903. évi szeptember hó 22-én.

Hauke Imre s. k.,
polgármester.

A „Zombor és Vidéke” kiadóhivatala tisztelettel kéri előfizetőit, hogy az előfizetések megújítása iránt az illető póstahivataloknál annál is inkább mielőbb intézkedni sziveskedjenek, hogy a lap szétküldésében fönnakadás ne történjék.

Hírek.

* **Popp György kir. pénzügyigazgató kitüntetése.** Magán uton vett értesítés szerint Popp György kir. tanácsos pénzügyigazgatónak O Felsége a vaskorona rendet adományozta.

* **Nyugdíjazás.** Mint értesülünk, a vármegye egy veterán, kipróbált tagja, Iribil Ernő vármegyei főjegyző a közel jövőben megvált hivatalától és nyugdíjba fog menni és helyére legelőbb kiáltással dr. Mikossevits Kanut a zentai kerület derék főszolgabírája bír. Az így esetleg megürült főszolgabírói állásra Kovacsich, Horvát, Janszel szolgabírák — és Popovics Sebő főlevéltárnok tb. főjegyző tartanak igényt.

* **Kitüntetés.** Gromon Dezső honvédelmi államtitkárt, valóságos belső titkos tanácsost, a tovarisovai kerület országgyűlési képviselőjét II. Vilmos német császár az I. oszt. porosz koronarenddel tüntette ki.

* **Új adminisztrátor.** Császkai György kalocsai Érsek a bács-almási katolikus plébánia adminisztrátorává Petres János káplánt nevezte ki.

* **A városi könyvtár figyelmebe.** A közönség némely részének, kik a városi könyvtárból olvasás végett könyveket kikölcsönöznek, azon rossz szokásuk van, hogy szóljegyzeteket csinálnak és saját nézetüket mindenhová odabigyesztik: De ez meg hagyján, szót se érdemelne azon szemérmetlen eljárásához képest, hogy vannak egyének, kik ki nem írható, egyes személyeket mélyen sértő,

gyalázatos, trágár szavakkal illetnek, hogy nem nő de tisztességes férfi sem veheti kezébe az ily könyvet. Sorok között — elröjtve néhány megjegyzést még alig lehet észre venni, — de lapunk egy barátja által beküldött könyvben nem kevesebb mint 18 oldalon diszlelgelnek az ilyen gyalázkodások. Felhívjuk a könyvtár kezelőjét az anomáliákra s reméljük, hogy kelő szigorral s ha kell a büntető szakaszok igénybevételével is megfogja torolni az ily galád eljárásokat. Az 509/23. II. könyvhez s az ily gyalázkodásoktól, mely női kézirásra vall.

* **A zombori újtemplom.** A zombori újtemplomot építő bizottság f. hó 25-én délután Hauke Imre polgármester elnökele alatt ülést tartott, — a melyen a főoltár ügyében végleges határozatot hozott. A főoltárt egy tiróli közelmert első rangú oltár építőnével kész megrendelve, 12 ezer koronába kerül. Ez lesz Bácskában a legszebb főoltár. A templom körül tér ki letti igazítva. A jelenlegi harangozó lakházát a bizottság a legtöbb íróknak eladja, — azt lefogja bontani és az egész teret fákkal bokrokkal és utakkal az Erzsébet ligettel összehangba hozza. A dr. Thurszky Zsiga elnökele alatt működő adomány gyűjtőbizottság újból megkezdi most az őszön a gyűjtést, — az építő bizottság pedig memorandumban fordul Császára György kalocsai Érsek főpásztorhoz, hogy az általa előre kellett újtemplom végleges befizetéséhez, adományával koronázva be eddigi soha eléggé meg nem hálálható jótékonyágát, melyet eddig is v zombori hiti iránt tanúsított.

* **Vármegei műutak.** Vármegeyknben műutak és egyéb építési munkálatokat a következő vállalkozók teljesítik: I. a baja—melyútú—kisszállási th. közút, 183 ezer kor. Gferer, Schoel és Grossmann. II. bezdán—zombori th. műut két útkaparó ház kerítésére Provasznik János (Bezdan) 272 kor. III. rácmiliticsi—gombosi út homokolás és feljárdó építés — Roheim K. és Fiai (Zombor) 80% áremelés — tehát a munkát nem adták ki. IV. palánka—újvidéki 1., 2., 3., 4. útkaparó ház bekerítése Löwinger Izidor 2185 kor. V. bajmok—pacséri útkaparó ház bekerítése — nem jelentkezett senki; VI. zombor—ó-becsei árkolás, vízlevezetés és betoncső átérés építés Kolentics Milos Ó-Szivacz 2300 kor. VII. rácmiliticsi—gombosi úton árkolás, vízlevezetés Blau Rezső (Mohács) 25% felülfizetéssel. VIII. palánka—újvidéki, nyári felvetése és szabályozása Scheer Ignác (Zombor) 6900 koronáért.

* **Városi közgyűlés.** Zombor szab kir. város törvényhatósági bizottsága f. évi október hó 6-an, kedden délután 3 órakor rendes közgyűlést tart. Ezen közgyűlésen, mint értesülünk, a többek között a következő fontosabb tárgyak jönnek tárgyalás alá: Hadinger A. ajánlata létesítendő gőz fűrdő tárgyában. A városi tanács előterjesztése a színház (Elefánt) fogadó átalakítása tárgyában. A városi tanács előterjesztése a városházán levő hivatalok beosztása, a mértékhiitelesítő és könyvtár kihelyezése s ezzel kapcsolatban a rendőrhelyiségek újabb beosztása iránt. A gazdasági és pénzügyi bizottság javaslata a hidmérleg felállítására tárgyában és erre Neurer, Keppich és Brankovics czég ajánlata. Szatmár vármegye átirata II. Rákóczy Ferenc emlékének megünneplése és hamvainak hazaszállítása tárgyában. A villatelepek kéréme a sikarai járás földből nyaralótelep czéljaira terület eladása iránt. A városi tanács előterjesztése a régi laktanya élelmezési raktár átalakítása tárgyában. A közegészségügyi bizottság javaslata a közkórház létesítése iránt.

* **A tolvaj kis leány.** Mujs István, kinek Szelenesben a Zöldkert utcázatos boltja van, már régebben észre-

vette, hogy a pénzes fiókját valaki folyton dezsmálja. Nem tudván semmiképp sem megmagyarázni a koronák naponkénti eltűnését a házbellekre kezdett gyanakodni s emiatt nem egyszer perpatvar volt házában. A véletlen végre kezére játszott a dezsmáló egeret. A szomszédságban lakik Bogdán Etelka 8 éves kis leány, ki többször nyitott a boltba valami apróságot vásárolni. Multkor is sóért küldte anyja s a kis leány, midőn az üres boltba lépett, egyenesen a pénzes fiókhoz tartott, honnan 6 koronát emelt el. Azonban éppen akkor lépett a boltba a szatócs felesége s a tettenért tolvaj sírva vallotta be bűnét, megfogadva, hogy soha többet a máséhoz nem nyúl.

* **Csupor-émlék.** Az ó-becsei Csupor Gyula elhunyt jeles költő emlékére sírkövet készíttettek, melyet november 1-én lepleznek le nagy ünnepséggel.

* **Határ pör.** A Bács-Földvár alatt levő holt Tisza medrében a bács-földváriak szőlő teltet létesítettek. Ezt most Rohonczy Gedeon óbecsei uraság pörrel támadta meg, mert állítása szerint az az ő területe. Ervelése szerint az övé volt a most holtá lett meder is. Az érdekes pör elé kíváncsian néznek a jogász emberek úgy, mint az érdekelt bács-földváriak.

* **Kendergyár Gajdobrán.** Kendergyár részvénytársaság alakult Gajdobra községben 100.000 kor alaptőkével kenderáztató és kikészítő telepek létesítésére.

* **Egy érdemes polgár sir- emléke.** Öt évvel ezelőtt halt meg Ó-Becsen Lázár József aki 35 évvel ezelőtt alakította meg társával a „Magyar Népkört“, a város legtekintélyesebb és leggazdagabb társaságát. A Magyar Népkör választmányra, mint Óbecséről jelentik, most elhatározta, hogy emléket állít Lázár József sírjára és azt november 1-én, halottaknapja előestéjén fogja ünnepélyesen leplezni.

* **O-Becse a Dmke-ben.** Az óbecsei „Magyar Népkör“ tegnap tartott választmányi ülésén Fárbás József tanító indítványára egyhangulag kimondották, hogy a Délvidéki Magyar Közművelődési Egylet rendes tagjai sorába belép, a kezdeményezőket hazafias munkásságukért feliratnag üdvözli, saját tagjai körében, ugy a város közönsége körében is a Dmke részére taggyűjtést eszközöl és a Dmke alakuló közgyűlésén elnöke dr. Balaton Gyula főszolgabíró által képviselteti magát.

* **Szerbiába szökött esküdt.** Megirtuk annak idején, hogy Óbecse tanácsának egyik tagja: Tanaszin Mladen községi esküdt váratlanul eltűnt Óbecséről. A hozzatartozói gyanították, hogy Szerbiába szököhetett és helyesen, mert már jött hír felüle. Mint tudósított jelentik, nem jó dolga van ott az elszökött esküdtnek. Minden tiltakozása daczára besorozták katonának és viszik Macedónia határára a főkelők ellen. Ez persze nincs inyére Tanaszinnak és egyszeribe eszébe jutott az elhagyott Magyarország. Levelet irt az óbecsei hatóságának és abban igazolványt kér, hogy ő már eleget tett katonai kötelezettségének; így remél kikerülni a nem valami kellemes szerbiai besorozásból. Aligha lesz azonban ennek sikere.

* **Szülőszeti és borászati kerületek.** A hivatalos lap mai száma közli a földmivelségi miniszter által megállapított szülőszeti és borászati kerületek táblázatos beosztását. Ilyen kerület 27 van az országban. A szabadkai kerülethez, melynek felügyelője Halászy Lajos, tartoznak: Bács-Bodrog vármegye, Szabadka, Baja, Zombor, Újvidék, Torontál vármegye és Pancsova.

* **Kereskedelmi iskolai tanulók önkéntességi joga.** A felső kereskedelmi iskolai tanulók egyéves önkéntesi

joga érdekében ez év tavaszán közös akciózt indítottak a kereskedelmi- és iparkamarák a miskolci kamara kezdesére a kereskedelmi miniszternél, kéréve annak kieszközölését, hogy a kereskedelmi iskoláknak azok a tanulói is részesüljenek az egyévi katonai szolgálat kedvezményében, akik bár a sorozás után, de még a bevonulás előtt teszik le az érettségi vizsgálatot. Ezt a teljesen okadatolt — mert a többi középiskolával szemben követelt eljárás analógiájára fázmasodott — kérémet a kereskedelmi miniszter elutasította a kamarához intézett következő leiratában: Közölvén a honvédelmi miniszterrel a t. kamarának hoztam intézést felterjesztését, melyben a felső kereskedelmi iskolák azon tanulóit, kik a sorozási év márczius hava 1-én az intézést utolsó évfolyamát látogatják s azt október 1-éig elvégzik, az egyévi önkéntesi kedvezményben részesíteni kéri, értesítem a t. kamarát, hogy a fenn tisztelt miniszter folyó évi június 20-an 42.245 sz. alatt általánban kijelentette, hogy a kérélem a védőtörvény 25. §. első bekezdésének világos, határozott és teljesen indokolt rendelkezésével szemben ez idő szerint nem teljesíthető. Budapest, 1903. szept. 14. Láng Lajos s. k.

* **Kukorica kaszáló- és fosztógép bemutatása a Bácskában.** Leibach Keresztély pusztadubokai birtokán érdekes gépbemutatót történt tegnap, a bácskai birtokosság nagy számban jelenlétében. Mac Cormik amerikai gyáros mutatta be kukorica kaszáló-gépet. A gépet két ló húzza és egy sorlógva el, a kukoricaszárát csévesztől levágja és kérébe köve oldalt lejtli hogy aztán kupokba hordassék össze. Ilyen kupokba hagyatva néhány hétig a szar ugyancsak Mac Cormik-féle kukorica fosztógépre kerül, amely a héjas csövet a szárról leszakítja, aztán megfosztja és egy elevátor segítségével a görébe juttatja. De nemcsak azt a munkát végezi a gép, hanem egyben szécskává aprózza el a szárat, még pedig akként, hogy a szárat széjjel lépi, úgy hogy a bél kiszabadul. Ezt a tételt szécskát egy hatalmas szőrszerkezet lágas bádogosövön jó nagy távolságra eljuttatja, arra a helyre, ahová szánya van. A gépek működése a szemlélő gazdáknak jó benyomást tett, úgy hogy rohamos fölkarolásra lehet számítani. A fosztó és szécskázó gépet gőzokomobil hajlja, ugyanaz, amely a cséplőgépelt. Egy naponra 250 mm. csöves tengerit fosztó gép ára 2000 korona. Nagyobb gép, amely 8 lóerőt igényel, de két-három anynyit végez, természetesen drágább. A Tovarisszoi Herman által inaugurált új kukorica művelési mód, amely Tovarisszoi 35 mm. átlagos szem termést eredményez zalszeri holdankint és ezen itt vázolt gépek Magyarország kukoricatermelésére nézve korszakot alkotók. A részes termelésnek gyorsan vége lesz és helyébe jön az allodialis művelés két-akkora terméssel és minel nagyobb munkakész igénybevételével. Szociologia szempontból ez nem kívánatos fejlődés, de a szocialisták féktelen és megtört ígataisai, melyek az alföldi gazdákat kepleten helyzet elé állítják, a gazdákat önvédelmére kényszerítik s ezt csak a célszerű gépek igénybevételével érhetik el.

* **A községi jegyző egyetlenből.** A bácsmegeyi községi jegyző egyetlenből még mindig hiányzik 43 oly tagbelépése, kik mint községi jegyzőkre igényt tart. Miért is ez uton felkéri az elnökség mindazon jegyzőket, kik még nem tagjai az egyetlennek, hogy abba lépjenek be, mert a testületi érdekeket csakis összetartással és közös erővel lehet biztosítani és fejleszteni.

* **Kitüntetett jegyző.** A kolozsvári komló-kiállításán Pinterics Jenő petrovázi jegyző okszzerűen termelt kitűnő minőségű komlóért az ezüst éremmel lett kitüntetve.

* **Halálos érvágás.** Szlavonics Stefto zentai borbély Kaszás Menyhértet eret vágott és az ember 17 napra reá meghalt. Az ügyészség a borbélyt ember-

üléssel vádolta — azonban a végtérnyaláson szenzációs fordulat állott be, mert kitűnt, hogy a 25 éves kaszás halálát vérmérgezés okozta s mulasztás terhelte a kezelő orvosát Vajda Józsefet. A bíróság a borbély eljárását közegészség elleni kihágásnak minősítette s ezért egy hónapi fogságra ítélte, míg a kezelő orvos ellen az iratok a vizsgáló bírósághoz át lettek téve.

* A pragmatika szankció születése.

Pap Zoltán, az emlékezetes július 29-iki ülésen, mielőtt a vesztegetési kísérletet leleplezte volna, megemlítette, hogy azon dolgozik és kutat mostanság, hogy a pragmatika szankció érvénytelenségét kimutassa, mert a pragmatika szankció, amelyet történelmi alapokmány gyanánt tanítanak az iskolákban — vesztegetés utján jött létre. Egyszerűen megvásárolták a Tekintetes KK. és RR.-től. Akkoriban ügyesebben csinálták a dolgot, de szemérmelenebbül is. Az ország legelőkelőbb urait felcalták Bécsbe és titkos kihallgatáson maga Károly király alkudott meg mindegyikkel, hogy mennyit kap, ha a diétán nem beszél a törvényjavaslat ellen. A judás-pénzt azonban csak utólag fizették ki, mikor már a pragmatika szankció benn volt a magyar Corpus Jurisban. Akoriban is a bán meg a „gouverneur“ volt az egész vesztegetési akciónak a lelke: gróf Pálffy horvát bán, aki fivérével, Pálffy Miklós nádorral a magyar urakat dolgozta meg, míg Kormis erdélyi gubernátor a Király-hágón túl lelkesített a Habsburg-ház leányáig mellett pénzzel, dominiumokkal, meg grófi és bárói címekkel. Károly király „minden áron“ keresztül akarta vinni a tervét, mert ettől függött a dinasztia uralma. „Akár pénz, akár előléptetés, akár más tisztességes ígéret által meg kell nyerni az érdekelteket, hogy aztán a nádor, a primás és a személyes az illető rendeknél teljes sikerrel működhessék“, — mondja egy régi füljegyzés, amely erről a dologról szól. Azonban súlyt helyeztek arra, hogy amit megígérnek, azt meg is kell tartani. Cimeket, díjszöveget és tisztességeket ígértek mindenkinek, csak ne lármázzon a po sonyi országgyűlésen. Káosznyi János alkancellár volt a hadjárát vezetője. Kötelességének tartotta megtenni mindent az uralkodóért, ki a báró Börnemiszsa nevet ajándékozta neki és családjának. Jó is dolgozott, mert 1722. márciusában egyhangulag elfogadták a pragmatika szankciót. Csáky biboros és Károlyi Sándor erősen dolgoztak azoknak a megpuhításán, kiknek némely skrupulusai voltak. A császár nem is volt halálatlan, Bőséges jutalomban részesítette hibeit. Így gróf Pálffy Miklós, a nádor, szép köszönő levelet kapott a királytól, aki ékszeres keretben megküldte neki az arczképét s megígérte, hogy neki is, testvérének, a bánnak is, egy-egy birtokot fog ajándékozni. A primás ékes gyűrűt kapott. Csáky biboros a szentgotthardi apátságot kapta. Erdődy nyitrai püspök drága keresztet és a titkos tanácsosi méltóságot, Hunyadi Lászlót jutalmul perszonálissá nevezték ki, Szluha Ferencz bárói czimet kapott, kancelláriai tanácsossá nevezte ki a király s még azonfelül huszezer forintot kapott. Nagy István alnádor, az alsó tábla helyettese elnöke, az első indítványozó, huszonegyezer forintot kapott. Prileszky hateraz, Sessznák pedig négyezer forintot. Természetesen ez még nem minden s csak a bécsi titkos levéltár tudná megmondani, hogy mennyibe került a pragmatika szankció. Azóta változott az idők szelleme. A Judás-pénz ugyancsak megcsappant a XVIII. század óta, de a törvényhozók azóta becsületesebbek lettek. Persze akkor a Habsburg-ház leányágaról volt szó, ma meg csak nemzeti jogokról. Es akkor zászlós urakra volt bízva a nemzet sorsa, ma meg csak — fiskális-képviselőkre.

* A szőlőfogyasztók figyelmebe.

Több oldalról hangoztatják, hogy a peronospora ellen rögzöléc-oldattal megpermetezett szőlőfürtök az egészségre ártalmasak. Bár bizonyult, hogy ez a fölfogás tulzotti, a földművelésügyi miniszter mégis utasította a szőlőszeti kísérleti állomást, hogy állapítson meg oly egyszerű és gyakorlatilag könnyen alkalmazható eljárást, amelylyel a szőlőfürtök közvetlenül a fogyasztás alkalmával reájuk tapadt permetező anyagot könnyen megszüntíthetők legyenek s a szőlő eként élvezhetőbbé és ízletesebbé tétellessék. Az igen erősen permetezett fürtökkel megjelölt kísérletek eredménye alapján a permetek földoldása és tökéletes eltávolítása a következők szerek és eljárások ajánlatok: Egy kávéskanálny citromsavat, amely minden fűszerkeszvedélben kapható, porrá törve földönként egy félliter vízben s ebben az oldalon a fürtöket egy-két percig rázzuk, azután tiszta vízzel leblöktjük. Citromsav helyet lehet citromot is használni, de ebből, hogy az oldás gyorsan történjék, egy félliter vízhez egy egész, avagy másfél citrom leve szükséges. Tört borkősav is használható ugyanolyan mennyiségben és eljárással, mint a citromsav. Ecetsav is alkalmazható, amelyből, ha gyógyáru-kereskedésben kapható, jégezetet használunk, egy félliter vízhez két kávéskanálny, míg ha közepérs borcezetet alkalmazunk, abból egy félliter vízhez egy deciliter szükséges. Az ecetsavas oldatokban a szőlőfürtöket egy-két percig kell rázni s aztán vízzel jól leblöktíteni, mert az ecetsavaknak van az oldószerke között a legkellemetlenebb íz és szaga.

(**Háziaszonyok, elővigyázat!**) Az a rendkívüli kedveltség, melynek a Kathreiner-féle Kneipp-maláta kávé évek hosszú során át örvend, mindég újabb silyán utánafoztak hoz létre. Hogy ezektől s így hátrányoktól kellőleg megóvhassuk magunkat, kérjünk mindenkor csakis „valódi“ Kathreinerit, és vizsgáljuk meg a csomagot minden vásárlás alkalmával, hogy rajta van-e Kneip páter arczképe mint védjegy és a Kathreiner név.

(**Orvosi körökben** már rég ismert tény, hogy a Ferencz József keserű-iv valamennyi hasonló vizet, tartós használat hatása és említtére méltó kellemes ízénél fogva, már kis adagban is tetemesen felülmulja. Kérjünk határozottan Ferencz József keserűvizet.

Lapunk könyvnyomdájában egy tanoncz felvétetik — vidéki teljes ellátást kap.

Csarnok.

Utirajz írónkról.

Nagy negyedrélti, sokat mondó, terjedelmes képek befogadására alkalmas alakban, díszesen kiállítva jelent meg a kiválóan modern turista-utazó s az ennél talán még kiválóbb utirajz-író. Vértesi Károly új könyve arról a tanulmányról, melyet a zombori felsőkereskedelmi iskola számos növendékével, annak igazgatójával s egy-két tanárával, az írónk látni és tudni vágyó néhány jó barátjával s néhány törekvő iparos-és kereskedővel tett meg a mult év nyarán a híres szerb népköltemények Boszna ponosznájában (büszke Boszniában), a sziklás Herczegovinában, a még sziklásabb Montenegroban s a kék Adria dalmát partvidékén.

Igazi turista-ut, a melyet Vértesi Károly széleskörű tudása, szelleme, társulva az oly kiváló szakérők, mint a zombori felsőkereskedelmi iskola derék igazgatója: Zsulyovits Ernő, jeles tanárai: Novákovics Izidor és Krump Vilmos közreműködésével, a szó szoros értelmében tanulmányúttá avatott. Ennek adja fényes bizonyítékát a tündáz a hely-és néprajzi leírás, melyekből mint tükörről láthatók a nevezett országok népeikkel, multjuk és haladásuk perspektíváján által.

Már maga a könyv ajánlása reámutat annak komoly irányzatú tartalmára. Szerző a könyvet borsódi és katymári Latinovics Pálnak, Bács-Bodrogh vármegye és Zombor város főispánjának ajánlotta, ki minden nemes törekvésnek igazi barátja, lelkes támogatója. Csoda az, a mit ő Bács-Bodrogh vármegyében főispánjának eddigi rövid ideje alatt már is elért, már is alkotott. Es a világiak mellett az egyháziól sem feledkezik meg. A zombori új katolikus templomot is, több mint 4 évtizedi stagnálás után, Császa érsek nagy adományozása mellett, tekintélyes összeget elért adomány-gyűjtésével „ő hoztatott alá s most ő az, a ki ebbe a szép, ketős tornyu, gyönyörű helyben álló, nagy templomba szerzetes-rendet hoz be.

Ilyen, mindenképen nemesen, felkölten gondolkodó, kiváló félfuának ajánlotta szerzőnek a művét, ezzel őt nemcsak megtisztelni, hanem termékeny szellemét a könyv ideáira is fölhevni akarván.

A munka, 40 szöveggel ellátva, melyek közül több a Krump Vilmos tanár s a társasággal együtt utazó Duchon János dr. orvos sikerült fölvétele után készült, 9 fejezetre oszlik:

I. Boszna-Bródtól Szarajevóig; II. Szarajevó, Iidzse; III. Szarajevótól Mostártig; IV. Mostár; V. Gravosa, Raguz; VI. Gravosától Kattaróig; VII. Montenegró; VIII. A dalmát partvidék; IX. Fiumén, Zágrábon át hazafelé.

Megtudjuk e rajzokból, hogy Szarajevóban igen szép a gótizálú katolikus, háromhajós dóm, az ötornyos szerb katedrális s hogy a Begova dzsámi török templomnak Konstantinápolyi párja nincsen; látunk török halottakat a földre leritve s megtudjuk, hogy bár száz igazhívő férfi térden hajlong mellettük, nincs ott egy nő sem, mert törökön nem megy temetésre; látjuk az országos muzeumot, az 54 helyiségből álló, néhai Kállay Béni alkotását, kinek ott működése szerző szerint „egy egész korszak“; megtudjuk, hogy legszebb legérdekesebb része a muzeumnak a néprajzi kiállítás, melyben Bosznia minden népe látható életnagyság alakban, nemzeti és tájviselésben, összesen mintegy 120 különfélében, ott-hon, a dologban, ünneplőben; megcsodáljuk a moszlári II. Szolimán korabeli Narenta-kőhidat, melyen nincs czikornya, kövés, mely csupa egyszerűség, mégis, két lábával az élő sziklára támaszkodva s közepén csúcsszerűleg emelkedve, impozáns alkotás! látjuk a moszlári szép új állami főgimnasiumot, melynek külseje némileg hasonló a szerajovai városházához s a minő nekünk kevés van; elidőzünk a moszlári „Kaffé Luft“-ban is, a hol Rudolf trónörökös is kávézott, mely nem valami elegans kávéház ugyan, hanem csak vörös cseréppel csúfosan fődött négy fal, de az benne a török érdekesség, hogy a négy fal mindegyikén olyan bolthajlás van kivájva, hogy a ki bevált is van szabadban érzi magát, mert az egész alacsony épületben csak a négy sarok marad szobának; látjuk Raguzát, a XV. század első felében legjobban virágzott köztársaság nevezes városát, melyben a köztársaság rektorának a XV. század végén és a XV. század elején épült, most kései reneszánszban reánk maradt márványpalotáját, melyről 1667-ben a földrengés egy emeletet ledobott s melynek ives ablakait formátlanul betömőködtek, most restaurálják; találkozzunk a raguzai széles léposó feljárás oszlopos és kupolás Mária-dómban az ifjabb Palma, Tizian és mások tünjénfistől elfekedett képeivel; látjuk aztán a festői

galmát népviseletet; látjuk a kattarói világhíres szépségű öblöt; emelkedünk a Montenegróba hívó világszép hegyuton kősvatagban járunk, hol szikla, csupa szikla mindenütt, majd a délvideki nap óles világlátásban gyönyörködünk a kies fekvésű Skutari-tó tákrében. Albánia hegyeinek távoli kéklében — s végre ott vagyunk az 1300 lakost számláló, Európa legkisebb fővárosában, Czettinjében, hol a férfiak magasak, datásak, az asszonyok, — a kikre nehezül minden dolog, — szigoru arcuak, nem szépek; azután a vízszautat teszük szerzőnkkel és társaival, betekintünk Spalatóba, Zárába — s Piumén, Zágrabon át, sok szepet és tanulágot látva, haza érkezünk.

Mondanunk sem kell, hogy e munkában Vértési ismét remekelt az oktató, a jellemző, a néhol szatirikus, néhol filozofikus, legtöbbször helyen poetikus, gyönyörködött, festői leírásokkal.

A hogy 5 egy nap élményeinek leírásában képbe alkot méltat, jelent, történelmet, néprajtot, szokást, a régitől kivédéllyel viseletet, keleti élményeket, nyugati haladást: az már nemcsak egy világos fejű ember élénk megfigyelése, nemcsak a szükséges mondanivalókat szabatos elődása, — az már egy teremtő művész munkája, művészé, ki hasonlót és elmenteset nem részletezi, nem terjeszt élénk hatalmas szobósággal, terjedős kiteréssel, hanem kerek képpé alkotja, melyben meg van minden hasonló és ellentétes tárgy, azok aprólékos részletezése nélkül.

Igy a nélkül, hogy Bosznia, Hercegovina, Montenegró s a dalmát partvidék és népek részletes leírását adná, egy-egy képből azokat mégis teljesen élénk állítja s reá mutat a kultúrának ott már elért vívmányaira.

Nagyon hasznos dolog ilyen tanulmányutakat tenni a tanuló-ifjúságnak; nagyon hasznos dolog abban nemcsak tudományosan képzett embereknek, de — mint ezáltal történt — iparosoknak és kereskedőknek is résztvenni; de nem kevésbé hasznos, ha a látottakat, tapasztaltakat szaka-vatott toll meg is örökíti és főleg ha ugy örökíti meg mint ezt Vértési tette. Így az utazás emlékei mindig élénkek maradnak; így misokiban is kedv ébred tanulmányutakra leírni.

Vértési könyvének ára fűve 1 korona 50 fillér. A tiszta jövedelmet szerző a Zomborban felállítandó Schweidel József-szobor alapja javára szánta, a mely szobor felállításának eszméjét is ő pendítette meg s a mely szobor bizottságának is ő a lelkes, tevékeny elnöke.

Dömötör Pál.

Irodalom.

— *Es astán a szenzáció!* Mindenki szeretne meggazdagodni könnyen! Nos, az „Urambátyám“ ez az egyetlen magyar társadalmi és családai élelap azt is kitalálta, hogyan lehet nevet meggazdagodni! Az „Urambátyám“ ugyanis jövő hónaptól kezdve mindazon előfizetői közt, akik az „Urambátyám“ közkezdelt tréfas rejtvényei közül csak egyet is megfejtnek minden hónapban egy fél osztálysorsjegyet fog kisorsolni. Az októberi megfejtők közt kisorsolásra kerülő I osztályi fél osztálysorsjegy száma 15375, s a szerencséséről híres Hecht bankházban van lotéve. Ez a bankház küldi meg közvetlenül a nyerőnek a sorsjegyet és az esetleges nyeresémet is. Rajta tehát nevest-sinik és próbájunk szerencsét az „Urambátyám“ sorsjegyeivel! — Az Urambátyám előfizetési ára: negyedévenként 4 korona, kiadóhivatala: Bpest, koreposi út 69.

— *A Budapesti Napló* nemcsak költözésének történetében új es eredeti, de a közönség szimpátiáinak gyors felköltésében is eddig nem látott példát mutat. És minden szám arra vall, hogy a Budapesti Napló megérdemli ezt a támogatást. A Budapesti Naplónak friss és megbizható

értesülései, lelkes, temporementumos, komoly, tartalmas, hatásukban valóságos szenzációs politikai cikkei, a melyek nyomtatékossá teszik a politikai sulyra döntő jelentőségű újság véleményét, tárca rovatának magas irodalmi színvonala, gazdag informatív anyaga, kitűnő értesülései, kimerítő öleltes, változatos, eleven rovatai s mindennemű közleményeinek változatossága és folyton gyarapodó bősége: napról-napra ékesszólan tanuskodnak arról, hogy a Budapesti Napló fényesen megfelel a legvérmesebb várakozásnak is. A Budapesti Napló szerkesztőssége nem esalódott önbizalmában és nem esalódott a közönségben, amely nagyszerűtellel karolta fel ügyét az első perzetől fogva. És hogy a közönség se esalódjék benne, arra vállvetve, szakadatlan buzgósággal és lelkesedéssel törekszik. A szerkesztőség, a melynek belső tagjai: Vészi József főszerkesztő, Braun Sándor felelős szerkesztő, Ábrányi Emil, Clair Vilmos, Cerri Gyula Erős Gyula, Feszly Géza, Gergely István, Holló Márton, Horváth Elemér, Janovits Pál, Kabos Ede, dr. Kovács Jenő, Lyka Károly, Márkus József, Merkl Adolf, Molnár Ferencz, Nyitrai József, Pásztor Árpád, Reboz Andor, dr. Soltész Adolf, Thury Zoltán, Zöldy Márton, napról-napra egész erejét, egész lelkesedését, összes hírlapiról kvalitatásait viszi a harczba. Hűséges szövetségese ebben a külső munkatársak díszes serege, Olvasóink figyelmét újból is felhívják, a Budapesti Napló-ra és ismételve a legmelegebben ajánljuk az újságot. Olvasásra az újdonságok iránt érdeklődőknek és valóságos lelki épületűekre azoknak, akiknek a hírlapírodalom magas színvonalában és magyar írók és újságírók hangyaszorgalmában kedvük telik.

— *A „Vasárnapi Újság“* szeptember 20-iki száma 33 képpel s a következő tartalommal jelent meg: Gróf Beresényi Miklós (Beresényi és neje egykoru arczképével). — Költmények, Havas Istvánról és Szegedényi Gyuláról. — Regénytár: „Aranyfűst.“ Regény. Irta Ifj. Korányi Frigyes (Goró Kajos eredeti illusztrációival). — „A tudós családja.“ Spanyol regény (képekkel). — „A kassai Rákóczi eréklye-kiállításból (képekkel) Szendrei Jánostól. — „Rákóczi-templom Rodostóban“ (képekkel). — „Ravasz koldusok.“ Csik-Volecz Sándortól. — „A new-yorki utzagerekek.“ — „A böllyei vadászterület“ (képekkel). — II. Vilmos német császár Baranyában.“ (képekkel Zolysny Károly fényképei után). — „Az interparlamentáris konferencia tagjai Budapestén“ (képekkel). — „Renan szobra“ (képekkel). — „Két szabadságharcai emlékek“ (képekkel Gasparovics Márk perlaki emlékéiről és a törökbe-esei honvéd-emlékéiről). — „Majom-tanulmányok“ (képekkel Simai Imre rajzai után). — „Híres esz-gányok versenyei“ (képekkel). Markó Miklóstól. — Irodalom és művészet, Közintézetek és Egyetek, Sakkjáték, Képtalány, Egyveleg, stb., rendszeres rovatok. A „Vasárnapi Újság“ előfizetési ára negyedévre négy korona, „Politikai Újdonságok“-kal és „Világkrónika“-val együtt, hat korona. Megrendelhető a Franklin-Társulat kiadóhivatáiban (Budapest, IV., ker. Egyetem-u. 4. sz.) Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap“ a legolcsóbb újság a magyar nép számára félévre 2 kor. 40 fillér.

Nyilttér.*)

Kik a bort ravanyosan, azaz sze-
meket vegyítik be az országot a

WATTONI-TELE
GISSHÜBLER
Készítők és forgalmazók
SAVANTO-KIT

Jániható? E vis közömbösít a bor savát és az italnak felette kellemetes, ingerlő melléklet ad, anélkül, hogy azt fektetve festend.

* Ezen rovat alatt közleteket nem vállal felelősséget a szerk.

6837.
1903.

Pályázati hirdmény.

Kis-Hegyes községben lemondás folytán üresedésbe jött **községi II-od irnoki** állásnak betöltése czéljából pályázat hirdetetik.

Ezen állás javadalmozása: 600 korona. Felhivatnak a pályázni szándékozók, hogy sajátkezűleg irt és a vármegyei 6/887. kövgy. számú szabályrendeletnek megfelelőleg felszerelt pályázati kérvényüket **folyó évi október hó 8-áig** annyiával is inkább nyujtsák be, mivel később érkezők figyelembe vétetni nem fognak.

A választási kataridó utólag fog kitűznetni.

Bács-Topolya, 1903. szeptember 12.

Tukats,
szolgabíró.

A zombori vonatok érkezése és indulása.

Érvényes 1903. évi május hó 1-től.

Érkezés.

Szabadka felől.
6 óra 30 percz reg.
3 „ 31 „ délután
8 óra 27 percz este

Gyorsvonat:
7 óra 17 percz este
Gombos felől.
11 óra 16 percz délel.
8 „ 24 „ este

Baja felől.
3 óra 23 percz d. u.
6 „ 25 „ reg.

Ujvidék felől:
6 óra 23 percz reg.
11 „ 20 „ délelől
7 „ 00 „ este

Indulás.

Szabadkára
4 óra 40 percz reg.
11 „ 27 „ délelől
8 „ 40 „ este

Gyorsvonat:
8 óra 17 percz regg.
Gombosra.
3 óra 41 percz délu.
6 „ 40 „ reggel.

Bajára.
7 óra 05 percz reg.
4 „ 05 „ délután

Ujvidékre.
2 óra 25 percz reg.
6 „ 51 „ „
3 „ 51 „ d. u.

Közép- és kereskedelmi

iskolai tanulók kik Zomborban tanulnak, teljes ellátást kapnak és szülői gondozásban részesülnek egy nyugalmazott - izr. tanítóval. Magánórákat is ad. Címe: **SIPOS IGNÁC ZOMBOR** főbezdani-ut 174, honvéd kaszárnyával szemben.

Oblát Henrik férfisزابó Zombor

ajánlja nagy raktárát mindennemű bel- és külföldi, brünni és angol szövetekből készilendő

férfi- és gyermek ruhákat.

Kész de ákruhák
a legujab façonnal, raktáron vannak olcsó áron kaphatók.

Kávé és tea

első kézből.

Vagyis egyenesen a termelőtől, ennek következtében teljes jótállás valódi, hamisítatlan minőségért a

képzeltető legolcsóbb árak mellett.

Több mint 100.000 holdas jávaszigeti birtokunk a legrendszeresebb módon kezeltek, kávéfajánk igen zamatosak és kitűnő minőségűek. Saját védjegyük Jávafior.

K A V É:

Jávafiór legfinomabb 4 $\frac{3}{4}$ kiló fnt 6.65
 „ finom 4 $\frac{3}{4}$ „ „ 5.90
 Jávabrázil keverék 4 $\frac{3}{4}$ „ „ 5.45

Vám és bérmentve minden pósta állomásra szállítva. Arjegyék ingyen és bérmentve.

Turk és Társa

Jávaszigeti nagybirtokosok.

Saját termész kávé- és tea-eladás.

Trieszt via dell' acquedotto 38.

O v á s.

Aki egészségére az emberélet legvégső háttáráig gondoskodni akar, az mellőzze a nadrágszíjat, övedzöt, vagy alkalmatlan elavult nadrágtartót, mert ezáltal a vérkeringés akadályoztatik, és minden nemes szerv, mint gyomorvese, lép stb. működésükben megakadályoztat, nak, ami komoly betegségekhez vezet.

„Cs. és k.r. kizár. szabaddalmazott Mach-féle egészségi nadrágtartó“ mellőzi ezeket a hátrányokat, egészséges és kellemes viselési nyújt a nadrágnak azért, mert a talpallók mint den testmozgásnak engednek és a csabban tolatnak és kivált azért is, mert a nadrágtartók jó, nyulékony gumiból állítatnak elő.

A Mach-féle szabad. egészségi nadrágtartóknál a talpallók csak egyszer gomboltatnak a nadrággombokra és addig maradnak rajta, míg a nadrágot viselik. A nadrág felhuzás és leve tésnél a talpallók a csabba egyszerűen be- vagy kikapcsolhatók. — Miatán a folytonos fel- és legombolás a talpallóknak a gombokra eselik, a felülkötés és levételkötés kétszer olyan gyorsan megy, és a kellemetlen gombelvezetés teljesen ki van zárva.

A Mach-féle egészségi nadrágtartók a nadrágnak a testen az igazi formát kölcsönzik. K-minden nadrághoz külön talpallót (egy nadrághoz külön talpallók 20 krajczárba kerülnek) és a nadrágot a talpallókon a szekrénybe akasztja, annak mindig sima ráncz nélküli nadrágra lesz. — Vásárlásnál kérjük csakis a Mach-féle egészségi nadrágtartót, Mach nadrágtartó gyárából Brnubben, mert egyik gyártmány sem bírja ezeket az előnyöket; árai pedig uraknak 50 kr., 1 fnt és 1 fnt 50 kr., fiúknak 25, 35 és 45 kr. Kapható: Zomborban

Bikár P. Milutin és

iff. Goldfahn Sándornál.

Reitter Oszkár

nagybecskereki rendőrkapitányának, főbbszörösen kitüntetett baromfi tenyész-tésében őszi szállításra elő-jegyzést elfogadnak telivér sárga orpington és plimutokra, továbbá óriás emendi ludakra.

Fajtisztaságért jótállás.

Globus tisztító kivonat

legjobb fém tisztító szer

Sze eazek a 10, 16 és 30 fillér.

Mindenütt kapható.

3. o o o Minden kísérlet állandó használatra vezet. o o o
 Fritz Schulz jun. Actiengesellsch. Eger u. Leipzig.

Elegans

h i n t ó

fekete bőr fedőlel, kitűnő szerkezettel e d ő.

Bővebbet e lap kiadóhivatalában.

XXXXXXXXXXXX

iridetések
 felvételnek
 legolcsóbb árak mellett
 lapunk
 kiadó-hivatalában.

XXXXXXXXXXXX

GRAND PRIX
 PARIS
 1900

CHOCOLAT
 SUCHARD
 CACAO

TISZTASÁGERT
 KEZESKEDEM
 KÉPZELTETŐ MINŐSEG

Dr. Traub József-féle gyomorpor

Gastricin

orvosiilag megvizsgálva és kipróbálva.

Ezer és ezer ember gyomorbél és egyéb bajok által szigorú diétához vannak kényszerítve, mely az életet való-ságos kinná tessik. A dr. Traub József-féle gyomorpor Gastricin használatánál, ezen diéta rövid idő alatt teljesen fölös-leges. Betegek, kik dús táplálkozás folytán erejüket hogy megtartsák ezt Gastricinnel teljesen elérik. Gastricin jótékonyan hat muló nehézségeknél, mint gyomorégésnél, hűfő-gésnél, puffáságnál, gyomorfájásnál, hányásnál, göresöknél, rosszullesnél és szorulásnál, rossz emésztés miatti fejfájásnál és huzamosabb használatnál, emulaszt régebbi gyomor-és bélbaj, ahol már semmi sem használ. Gastricin nem hajlószer a székeletet rendbe hozza. Bővebbet a prospektusokban. — Az orvos uraknak ingyen mutatvány-ésomag.

Minden gyógyszerárban kapható:

Főraktár Salvátor gyógyszerár Pozsony.

Nagyban a gyógyszerárúknál. — Nagy skatulya 3 korona, kis skatulya 2 kor., bérmentve 20 fill. ajánlja 45 fillrel több

Már	Orvos-	Már
1 koronaért	sorsjáték	1 koronaért
50.000		50.000
korona nyerhető.	BUDAPEST, IV., VÁCZI-UTCZA 17/a.	korona nyerhető.

Főnyeremény 50,000 kor. ért.

Egy sorsjegy ára 1 korona.

Miatán a húzást már október elején megtartjuk és a sorsjegyek nagy kelendőségnek örvendenek, ennél fogva tisztelettel kérjük, hogy a sorsjegyek bevásárlásával ne tessék késni, hanem nagybecsű megrendelését sziveskedjék lehetőleg azonnal elintézni, mert a húzás már

f. é. október hó 10-én lesz.

Orvos-sorsjáték központi irodája:

BUDAPEST, IV., Váczi-utca 17/a.

Sorsjegyek kaphatók helyben:

Beck Mánó kereskedő, Karakasevits Mil., Spitzer és Lederer, Weidinger S. és Zs. továbbá minden dohánydözsdeben és minden vidéki városban.

Legkedveltebb, legtökéletesebb
aroztisztító és széplítő szerek

Akácia

ERIKONER-féle -CRÉME 2 kor.
-PUDER 3 "
-SZAPPAN 1 "

Főiskola: KORONA GYÓGYSZERTÁR
BUDAPEST, CALVIN-TÉR.
Törvényesen védve.

ELSŐ MAGYAR GÉPGYÁR
Gazdasági gépgyár
rézvénytársulat
Budapest, VI. Váci-ut 19.

2500 gépezet és 100 000 készlet kisebb gépekben.

Molnár-berendezés
KÖZÖN SZAKOSZTÁLY.
Nemzetközi árjegyzéket legyőz és bérmentve küld.

CSÁSZÁRFÜRDŐ
téli és nyári gyógyhely
BUDAPESTEN.

Risfrange kónos hővíztől gyógyfürdő, páratlan gősfürdővel, legmodernebb iszapfürdővel, pompás ásványvíz-uszodákkal, ká- és kádfürdővel.
200 kényelmes lakoszállással.
Prospektus kívánatra ingyen és bérmentve.

KATZER
szőszmester,
udvari szállító
Budapest, VI., Ó-utca 44.

• Szőrméruai az egész világon elterjedtek és elsőrangúak.

GUMMI
és
HALHÓLYAG
tucsája 2, 4, 6, 8, 10 kor. és feljebb, a világ legjobbjai, tioktartás mellett, utánvéttel, vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a csokorba legelőz magacseje: **REF J.** speciálistá, léca, Brnassóúta 3. Árjegyzék ingyen.

Modern
BUTOR.
Óriási választék
háló-, ebéd-, szalon- és őríz-szoba-butorköbök.
Olcsóbb mint bárhol.
NEMES és LENGYEL
butoriparosoknál
BUDAPEST.
IV., Keckeméti-utca 6. sz. I.

ZIMÉK bármely országból és szakmából, ajánlatok névelésére és költségekkel együtt postai úton (kiszáraztatva) **ROSENWEIG JÓZSEF és FIAI** Nemzetközi Czimirodájában Budapest, V., Nádor-utca 13. sz. Prospektus ingyen és bérmentve.

OSAN. RÖSER
A torok, tüssz, száj és fogak legjobb védelője az Felhívja az eddigi ismeret összes fogazókat. OSAN-szájvíz-essencia a 28 kr., OSAN-fogpor a 44 kr. Czerny-féle keleti a legjobb és legkedvezettebb széplítő-szerek 1 fnt. Réhes balzsamszappan 20 kr. Fritsch Ferd.-féle Szappan-szappan a 50 és 35 kr. a legjobb és legkedvezettebb hajfestő-szerek pólóska, harna és fekete. Ára fnt 2.50 Prospektus ingyen és bérmentve küld: Czerny J. Antal, Bécs, XVIII., Carl Ludwigstr. 6. Kétfelvétel London, Páris, Brüsszel, Konstantinápoly stb. Zaklaton gyógyterápiában, illatszerterápiában stb.

TANINTÉZET
Budapest, VI., Aradi-utca 10.
ALAPÍTOTT 1853.
Nyilvános pedagógiai iskola 10-14 éves ifjak részére. — Feljebb kereskedelmi iskola 14-18 éves ifjak részére. — Nővelő intézetek beutaltak növendékek részére. Bizonyítványai államérvényesek és az egyetemi önköztanulókra jogosítanak. — Részlet felvilágosítást ingyen az **Röser János, igazgató**

INTERNACIONAL SZÖRVEZTŐ
adhatósági használat után az országoktól a szőrt elváltatja. Egy tégely 8 kr. Főiskola: Dr Kovács Ernő Gyógyszerárta Budapest, Gyár-utca 17. Megjelent „Törlő-törlők” ingyen.

Mi helybeliek BUDAPESTEN a **NEW-YORK KÁVÉHÁZBAN** (Erzsébet-körút 9-11. szám) találkozzunk.

SANTALEGGER
Fiatal embereknek erőseleg ajánlott szer. Ára 3 korona. **NÁDOR GYÓGYSZERTÁR**, Budapest, VI., Váci-körút 17.

Használjon Kerpel-féle **KÉZFINOMÍTÓ** folyadékot, mely minden kezét 3 nap alatt simit, fehérít, széplít. Üveg 90 fillér. Postán 4 üveget bérmentve küld **KERPEL** gyógyszerárta Budapest, V., Lipót-körút 28.

A KISBIRTOKOSOK ORSZÁGOS FÖLDHITELINTÉZETE
BUDAPEST, V., BEZA-UTCA 2.
300 koronától kezdve ad törlesztéses záloglevel-kölcsönöket, melyek után

teljes kölcsönfelvétel:	2 1/2 - 3% levonással:
50 évre a tőke évi 5.70%-a	50 évre a tőke évi 5.20%-a
35 1/2 " " " 6.50%-a	34 " " " 6 " " " " "
22 " " " 8 " " " " "	15 " " " 7 " " " " "
12 " " " 9.80%-a	15 " " " 9.40%-a

számlázandó járadékul a törlesztéssel együtt. Bővebb felvilágosítást az intézet díjmentesen ad.

LE DÉLICE
Vergé CIGARETTAPAPIR
Vergé SZIVARKAHÜVELY
MINDENÜTT KAPHATÓ.

Képviselőik kerestetnek. Mint egyedüli különlegességi üzlet a monarchiában ajánljuk megrendelésre a **Grammophon-lemeztű és hozzávaló részeket** a német Grammophon részvénytársaságtól

Árjegyzék, lemezjegyzék ingyen és bérmentve. késpézn és részletfizetéssel **Weiss II. és Társa Károly-körút 2, Budapest 12.**

Reggeli előtt
egy pohár rohiitochi „Tempelquelle” huy-hajtólóg hat, ötvágyat gerjeszt, és az anyag-cserét előmozdítja. „Styria forrás” ugyan ilyen de erősebb hatása van. Nagyban árusítás Magyarország részére: **Hoffmann József Budapest, Báthory-utca 8.**

KLYTHIA A BOR APOLÁSÁRA
Az arezből szépi-tése és finomítása. **RIZSPOR** egelegánsabb toilette-, bál- és szalon-puder fehér, rózsaszín vagy sárga. Vegyileg megvizsgálva és ajánlva dr. Pohl J. J. es. kir. tanár által Bécsben. Elsmerő levelek a legjobb körökből minden dobozhoz

Taussig Gottlieb
es. és kir. udvari toilette-szappan és illatszergyár, BECS 1., Wollzeile 3. sz.
Kapható **Zomborban: Weidinger S. és Zs.** kereskedő-czégnél.

Órák, ékezetek
REZLETFIZETÉSRE
 10, órák azonnal készítenek
SEBÉNYI
 10, órák azonnal készítenek
 Budapest, Erzsébet-körút 26. I. sz.
 Váci utca 1. sz. sz.
 Zsigmond utca 1. sz. sz.

Köszvény és csúsz ellen legsikeresebb
 A KRIEGNER-féle
REPARATOR
 1 üveg 2 korona.
 Főraktár: KORONA GYÓGYSZERTÁR, Budapest, Calvin-tér.
 10,000 sorsjegy, Myeremények összege
 55,000 nyeremény. 14.459,000 korona.
KIRÁLYFI ÉS TÁRSA BANKHÁZA
 a magy. kir. azn. osztályozásjárték főfelárultó helye
BUDAPEST, Andrássy-ut 60.
 Elismert megbízhatóság! Előszéknység! Kiváló szerencse!

Ha őszül a haja,
 használja a
„Stella“
 vizet, mely nem fest, hanem a
 haj eredeti színét adja vissza.
 Üvege 2 korona.
ZOLTÁN BÉLA
 gyógyszerkereskedő, 0. cs. és kir.
 lenyélgo József főb. udvari szállítója
BUDAPEST,
V. SZABADSÁG-TÉR.

HEMOPATIAI GYÓGYINTÉZET.
 A vérnyomás, a vérkeringés, a szív, a gyomor, a tüdő- és az érrendszer, a veszegek ellen.
 Dr. KOVÁCS J. Kórházi orvos
 BUDAPEST, V. VÁCZI-KÖRUT 13. I. EM.

Megjelent az új X^{sz} számú
YOST MODELLE
 ESZMÉNYI TÖKÉLETESÉGBEN
 KÉRJEN PROSPECTUST A
YOST IRÓGÉP RÉSZVÉNYTÁRSASÁGTÓL
 Budapest, NEW-YORK palota.

Remek és olcsó fényképek készülnek
RIVOLI
 fényképezési és festészeti műtermében
 BUDAPESTEN, VII. KER., KERESPESI-UT 30. SZÁM.
 III Régi kis képek után is sikerült nagytásokat!!!

Hirdetéseket, reklámokat szakkeze-
 rően, pontosan és legelőszöbhan közöllet
 az összes bel- és külföldi lapokban,
 valamint naplókban az
ÁLTALÁNOS TUDÓSÍTÓ hirdetési
 osztályán,
 Budapest, VII., Erzsébet-körút 54.
 Tulajdonos: Leopold Gyula Szerkesztő

Hôtel PÁRIS szálloda
 Szállodás: SIMON PÁL
 BUDAPEST, VI., VÁCZI-KÖRUT 25. szám.
 100 szoba 1 frttól feljebb kiszolgálással együtt.
 Fürdők, elegáns kávéház, étterem és söröar-
 na házban. Villamos vasúti megállóhely
 az összes pályaudvarok és hajók felé.

PLATSCHÉK VILMOS
 elismert legszolidabb
FÉRFI és GYERMEK-ruha áruháza
 Budapest, IV., Központi Városház.
 Bívaytalanság, hanyinger, fejfa-
 já, gyomorbajok ellen csodálatos a
RADITZ-féle
GYOMOR-ELIXIR.
 Ár 1 korona. Pótlás 6 üveg bérmentve.
RADITZ J. S. Fehér kereszt^{sz} gyógytára,
 BUDAPEST, FŐVÁM-TÉR 8. SZÁM.

Dr. SCHLESINGER MIKSA
VIZGYÓGYINTÉZETE Pozsony
ÉS SZANATORIUMA. (Hegegy.)
 Kiténő hegyi fekvésben, pormentes és szélétől védett, 200 kilo-
 méternél köbb föl épült, regényes hegyi utak. Szigorúan indivi-
 duálizáló szakorvosi kezelés. Logmoderabb kényelem, az összes
 betegszobák hygienikusak a legtökéletesebben vannak beren-
 dezve. Kitűnő étetés, mérsékelt árak. Az intézet egész éves át-
 nyitva van. — Prospectus és felvilágosítással szolgál!
 a dr. SCHLESINGER-féle vizgyógyintézet, Pozsony (Pályaudvar)

Lőwy Mór
 kőfaragó-mester
 ZOMBOR, a kereskedelmi bank mellett
 ajánlja saját gyártmányú
SIRKŐVEIT
 a legna-
 gyobb vá-
 lasztékban
 vörös, fe-
 kete, granit,
 syenit,
 porphir,
 és lab; a-
 dor kövek-
 ből; elváll-
 al vasrá-
 csokat
 nemkülön-
 ben minden-
 denféle
 faragó, épületi kőfaragó munkát, utikeresz-
 tek, szt.-háromság s egyéb szobrok, esá-
 torna és kályhakövek, valamint minden e
 szakmába vágó kőfaragó munkák jutányos
 és gyors kivitelét.
 Régi sirkővek utánvése és aranyo-
 zása, törölt szobrok, sirkővek és márványla-
 pok megújítása, valamint régi sirkővek be-
 cserélése is olcsón eszközöltenek.
 Költségvetés és rajzok ingyen.

Fiatal 18-20 éves rövid- és röfös-áru segéd
 ki a horvát, német és magyar nyelvet beszél, felvétetik
Kerpner Bernhard úrnál Djakováron,
 ahová az ajánlatok küldendők. Belépés azonnal is lehetséges.

SCHOTTOLA ERNO
BUDAPEST, VI., FONCIERE PALOTA
 (Egyelőre a József körút 10. számú házban)
 gumipalacsinták, tömlők, szíjak, posztrák, olajok és szecsnák,
 valamint a csaplevegő felvezetéséhez szükséges
 mindenféle szerszámok, kőolaj, szén, belygminták,
 3 autók, kocsik, motorok, hajók.
 Árjegyzék és rajzok bérmentve.